
Examen de bacalaureat național 2020

Proba E. c) Istorie

Test 15

Filiera toretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională-profil artistic, toate specializările ; - profil sportiv, toate specializările ; - profil pedagogic, specializările : bibliotecar documentarist, instructor – animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar ; - profil teologic, toate specializările.

- **Minden tétel kötelező. Hivatalból 10 pont jár.**
- **Konkrét munkaidő 3 óra.**

I. TÉTEL

(30 pont)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrásokat!

A.”A Kárpátoktól keletre [...] egy egyesülési és politikai felszabadulási folyamat zajlik. Itt, Moldva közepén, I.Lajos Magyarország uralkodója, [...] egy, <örgrófságot> hoz létre, Moldvabánya (Baia), majd Szeret (Siret) központtal, azzal a rendeltetéssel, hogy biztosítsa a királyság keleti határait a tatár támadásokkal szemben és elzárja a Keleti Kárpátok átjáróit. Dragost, a máramarosi román nemest helyezte az élére. A térség gazdaságilag fejlődik. A Fekete-tenger és a Halici hercegség közötti kereskedelmi útvonal mentén megemlítik Moldvabánya (Baia, 1334), Szeret (Siret, 1340), Szucseáva (Suceava, 1345) vásárhelyeit. 1359-ben a magyar szuverén hatalommal elégedetlen helyi hűbérurak [...] fellázadnak, és vezetőjüknek kiáltják ki Bogdánt, Máramaros román vajdáját. Bogdán konfliktusban volt Magyarország királyával, Anjou Lajossal, akivel szemben több esetben is (1342,1343,1349) ellenállt. Az új vajda, Bogdán, saját és a Kárpátoktól keletre levő hűbérurak akaratának eleget téve eltávolítja Dragos utódait, és akárcsak előtte Basarab 1364-1365 telén, győztesen került ki a királyi seregek elleni harcokból [...]. Így a Kárpátoktól keletre fekvő új román állam, amelyet Moldovának neveznek, elkezdi történelmi létezését.”

(I. Bulei, *A románok egy történelme*)

B.”1330 szeptemberében a magyar sereg, amelynek élén maga a király állt, elfoglalta a Szörénység (Severin) várát és annak környékét – amely, a két állam között, régi pereskedés tárgyát képezte. [...]. Basarab, Károly Róberthez küldött békekövetségének ajánlatát, amely arra vonatkozott, hogy az előző években helyreállított kapcsolatok alapján vállalt kötelezettségeket teljesítik és továbbra is kifizetik az adót, a magyar király kategorikusan visszautasította, mivel fel akarta számolni a Kárpátoktól délre eső román államot.

A magyar sereg előrenyomulása az ország belsejében rendkívül nehézkes volt. Az ellátási eszközöktől megfosztott Károly Róbert végül kénytelen volt elrendelni a visszavonulást, anélkül hogy elérte volna a célját. De a visszatérő úton, a hegyekben, egy nagyon keskeny átjáróban, amelynek magaslatain Basarab serege foglalt állást, a királyság lovasságát elfogták, [...], és kegyetlenül lemészárolták. Maga a király is nehezen szabadult meg a katasztrófából, míg királyság nemesi és egyházi előljáróinak jelentős része a csatamezőn maradt.

A Kárpátok és a Duna közötti fiatal román állam számára tűzpróbát képezett, a kor egyik legerősebb államának hatalmas seregével való összecsapás. Ez az összecsapás, Havasalföld (Țara Românească) felszámolására tett próbálkozás végső kudarcát jelentette.”

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Románia történelme*)

A fenti források alapján válaszoljatok a következő követelményekre:

1. Nevezzétek meg azon várat, amelyre a **B** forrás utal. **2 pont**
2. Az **A** forrás alapján pontosítsatok egy információt a Kárpátoktól keletre létrehozott örgrófság rendeltetésére vonatkozóan. **2 pont**
3. Az **A** illetve a **B** források alapján említsetek meg egy-egy, a román térségben létrejött államot. **6 pont**
4. Írjátok le a vizsgalapra azon forrás kezdőbetűjét, amely azt állítja, hogy az új vajda eltávolítja Dragos utódait. **3 pont**
5. Az **B forrás** alapján írjatok két, ok-okozati összefüggésben álló információt, pontosítva mindkettő szerepét (ok illetve okozat). **7 pont**
6. Mutassatok be két másikat, a román államok megalakulására vonatkozó XIV-ik századi történelmi eseményt, az adott forrásokban megemlítettekén kívüli. **6 pont**
7. Említsetek meg egy hasonlóságot a középkori Kárpátokon belüli térségben létező helyi autonómiák között. **4 pont**

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrást:

”1866 nyarának kezdetén Romániában megjelent az első Alkotmány. [...]. Az Alkotmányt maga Károly is úgy minősítette, mint <félíg köztársaságpárti alkotmány> vagy <egy olyan alkotmány, amely páratlan Európában>. Ezen alaptörvény által bevezették a kétkamarás rendszerrel rendelkező alkotmányos királyságot.

Az Egyesült Fejedelemségek (Principatele Unite) nemzetközi helyzete – mivel a *Románia* elnevezést a nagyhatalmak többsége még nem fogadta el – azáltal erősödött meg, hogy a nagyhatalmak szentesítették Károly herceg hatalomátvételét [...], amit a Porta, 1866 őszén adott beleegyezése nyomatékosított. Ettől a pillanattól kezdve Románia nemzetközi helyzete <hivatalossá> vált. Még nem volt egy független állam, de a hatalmak közössége elismerte azon jogát, hogy mint önálló európai állami entitás nyilvánuljon meg.

A modern intézmények létrehozásának és fejlődésének folyamata [...] nem szakadt meg 1866-ban; sőt egy, a demokratikus fejlődés eredményeként elfogadott alaptörvénnyel – az Alkotmánnyal – felruházott Románia megerősítette központi és helyi intézményeit. [...]. Ugyanakkor ki kell emelni a katonai téren elért fejlődést is. 1867-ben és 1872-ben a hadsereg szervezésére vonatkozó törvényeket fogadtak el. Növelték az állományt, javult a fegyverzettel való ellátás. A hadsereg felkészült arra nagy pillanatra, amikor a függetlenség megszerzésének kérdése előtérbe került.”

(D. Berindei, *A románok egy történelme*)

A fenti forrás alapján válaszoljanak a következő követelményekre:

1. Nevezzék meg a forrásban említett, 1866-ban elfogadott alaptörvényt. **2 pont**
2. Pontosítsatok azon évszázadot, amelyre a forrás utal. **2 pont**
3. A forrás alapján említsetek meg Románia fejedelmét, és az alaptörvényre vonatkozó egyik véleményét. **6 pont**
4. Az adott forrásból említsetek meg a román állam katonai szervezetére vonatkozó két információt. **6 pont**
5. A forrás alapján fogalmazzatok meg egy álláspontot a román állam nemzetközi helyzetére vonatkozóan, alátámasztván a forrásból kikeresett két információval. **10 pont**
6. Érveljetez, egy meghatározó történelmi esemény által, azon állítás mellett, amely szerint a modern román állam Alexandru Ioan Cuza (1859-1866) uralkodása idején végrehajtott tevékenységek által erősödött meg. *(Pontozzuk az érvelés felépítését, egységét, a felhasznált konkrét történelmi érv jelentőségét, valamint az ok-okozati összefüggések felhasználását is.)* **4 pont**

Írjatok egy, max. két oldalas, esszét a **XX-ik századi európai totalitarizmusról és demokráciáról**, figyelembe véve a következő követelményeket:

- Említsetek meg a XX-ik század első felében létező két Nyugat-Európai totalitárius ideológiát, és azok egy-egy jellegzetességét
- Mutassatok be egy a XX-ik század második felében Kelet Európában alkalmazott totalitárius politikai gyakorlatot, és nevezetek meg egy olyan államot, amely alkalmazta ezt a gyakorlatot.
- Fogalmazzatok meg egy önálló véleményt, amely a XX-ik század második felében alkalmazott európai demokratikus politikai gyakorlatokra vonatkozik, és támasszátok alá egy konkrét történelmi érvel.

Megjegyzés! Pontozzuk a **megfelelő történelmi nyelvezet** használatát, a bemutatás **szerkezetét**, az **ok-okozati összefüggések** kiemelését, a megfogalmazott szempontok történelmi **érvekkel** való alátámasztását (az érvelés meggyőző erejét, amit a megfelelő történelmi esemény, az ok-okozati viszonyt és a következtetést kifejező szavak használata biztosít), a történelmi események **kronológiai/ logikai sorrendjének** és a meghatározott **terjedelmi követelményeknek** betartását.
